

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1
2

בפני כב' השופטת, סגנית הנשיא מירה דהן

בענין המנוחה מ.ז, ת"ז

התובע א.ב.

ע"י ב"כ עוה"ד אהוד חיים חגואל
מרח' התע"ש 20
כפר סבא

נגד

המתנגדת ג.ד.

ע"י ב"כ עוה"ד אלי כהן
מרח' הלל 8
ירושלים

3
4
5
6
7

פסק דין (מתוקן)

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

הונחה בפני בית המשפט בקשה לקיום צוואה בעדים אשר ערכה המנוחה באוגוסט 2003, ואשר בה הורתה את כל עזבונה לבנה התובע, מר א. ב (להלן: "התובע" ו/או "הבן") (ת"ע 45121-02-19). המתנגדת, הגב' ג.ד, בתה של המנוחה (להלן: "המתנגדת" ו/או "הבת"), הגישה התנגדות לקיום צוואה זו (ת"ע 45265-02-19) ובמקביל עתרה למתן צו ירושה אחרי המנוחה (ת"ע 45218-02-19).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1

2

עובדות כללי

3

1. המנוחה מ. ז"ל שנשאה בחייה ת"ז, נלקחה לעולם האמת ביום 22.11.13 ובהיותה כבת 108 שנים. (להלן: "המנוחה").

4

5

6

2. א. במותה, השאירה המנוחה אחריה צוואה בעדים מיום 3.5.04, אשר הוגשה לקיום על ידי בתה של המנוחה, הגב' ה. .

7

8

ב. התובע דכאן, מר א.ב., הגיש התנגדות לקיום הצוואה (ת"ע 52237-07-17 ; 52229-07-17)

9

10

ג. לאחר הליך שהתנהל לעניין זה, קבעה כב' הש' שפרה גליק ביום 12.7.18 כדלקמן:

11

12

" 27. סיכומה של נקודה זו: אין ספק שהייתה השפעה בלתי הוגנת בעריכתה של הצוואה וגם מטעם זה יש לבטלה"

13

14

בית המשפט הורה על דחיית התובענה לקיום הצוואה מיום 3.5.04.

15

16

ד. בהמשך, הוגשה לקיום ע"י התובע דכאן, מר א.ב. בקשה לקיום צוואת המנוחה מאוגוסט 2003 שלשונה כדלהלן:

17

18

19

20

21

הוגשה כאמור התנגדות לקיום צוואה זו .

22

23

טענות המתנגדת

24

3. מפנה המתנגדת ומציינת כי למנוחה (אמה) ולבעלה נולדו 8 ילדים משותפים.

25

4. טוענת המתנגדת כי בהיות אביהם בחיים, היו היחסים בין כל בני המשפחה טובים מאוד. נוכח האמור, לא היה תמוה בעיני הילדים כי האב הותיר את כל עזבונו לאמם המנוחה.

26

27

5. התובע, בנה של המנוחה, העתיק את מקום מגוריו לבית המנוחה בשנת 1995 וזאת בהמשך להליך גירושין שעבר וקשיים כלכליים אליהם נקלע.

28

29

טוענת המתנגדת כי כל האחים נתנו אמון מלא בתובע ולפיו לא ימעל באמונם ובאמון הוריהם ולא יפעל לנשלם מעיזבון הוריהם המנוחים. למרות זאת הוברר, לטענת המתנגדת, כי זה פעל

30

31

להחתים את אמם על צוואה המותירה לו את כל אשר הותירו הוריהם אחריהם.

32

6. המתנגדת מפנה לפגמים ניכרים בצוואה אשר הוגשה לקיום:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

- 1 א. ראשית – חתימתו של עו"ד אוסטין אשר לטענתו אימת חתימת המנוחה ביום 8.8.2003 ,
- 2 אינה מופיעה על גבי הצוואה. רק ביום 10.2.15, כ-12 שנים לאחר חתימת הצוואה, צורף
- 3 תצהיר מטעם עו"ד אוסטין אשר אישר כי הוא זה שאימת חתימת המנוחה ב-2003.
- 4 ב. הצוואה נחתמה לכאורה בחיי המנוחה ביום 8.8.2003, כאשר עפ"י הצוואה, חתימת
- 5 העדים על תצהירי התמיכה נחתמו ביום 20.8.2003, דהיינו מאוחר מהמועד בו נחתמה
- 6 הצוואה.
- 7 ג. תצהירי העדים לצוואה – מר --- ומר ----- (להלן: "העדים") לוקים בחסר, והואיל ולא
- 8 מצוינים בהם פרטי העדים ותעודות הזיהוי שלהם וע"כ הם בטלים.
- 9
- 10 7. א. עוד טענה המתנגדת כי המנוחה לא ידעה קרוא וכתוב בשפה העברית וע"כ חתימתה הינה
- 11 בטביעת אצבע. המתנגדת מפנה לכך שאין בצוואה כל אזכור לכך שהצוואה הוקראה ו/או
- 12 תורגמה למנוחה, וכי זו הבינה משמעות המסמך עליו חתמה.
- 13 ב. טוענת המתנגדת כי בנסיבות המקרה בהן המנוחה לא ידעה קרוא וכתוב בעברית ולא צויין
- 14 בצוואה או במסמכי האימות דבר אודות הקראת הצוואה למנוחה ע"י אדם המהימן עליה
- 15 וכי זו הבינה טיבו של המסמך עליו חתמה ואישר תוכנו – אזי אין תוקף לצוואה זו.
- 16
- 17 8. א. המתנגדת טוענת עוד כי, הצוואה נערכה תחת 'השפעה בלתי הוגנת' ומשכך דינה להתבטל
- 18 ב. המתנגדת מפנה לכך שבעת עריכת צוואה זו בשנת 2003 היתה המנוחה כבת 98 שנים.
- 19 במועד זה לא היתה המנוחה עצמאית ונזקקה לסיועה של עובדת סיעודית שהתגוררה
- 20 עימה דרך קבע.
- 21 ג. התובע התגורר עם המנוחה ב-18 השנים האחרונות לחייה והיא נזקקה לו בכל דבר וענין,
- 22 ומשכך לטענת המתנגדת נקל להבין ההשפעה של התובע על המנוחה.
- 23
- 24 9. טוענת עוד המתנגדת כי התובע היה מעורב בעריכת הצוואה מהחל ועד כלה, הוא המושך
- 25 בחוטים והוא המוציא והמביא בכל הנוגע לצוואה זו, שכן לטענת המתנגדת, המנוחה לא
- 26 היתה מסוגלת לחשוב על עריכת צוואה במועד בו נערכה, היא לא דיברה עברית, לא יכולה
- 27 היתה להזמין שרותי עו"ד או ללכת לעו"ד בהיותה בלתי ניידת ובגיל מבוגר.
- 28
- 29 10. טוענת המתנגדת כי לאור הנסיבות שפורטו לעיל לפיהן המנוחה היתה תלויה בתובע תלות
- 30 מוחלטת מקיפה בסיסית ויסודית, לאור גילה המופלג, מוגבלותה הפיזית, הנפשית,
- 31 הבריאותית עד כדי שלילת רצונה החופשי והעצמאי הנדרש לשם גמירות הדעת והואיל
- 32 והחתמת המנוחה על צוואה זו נועדה אך למילוי גחמותיו של התובע, אין תוקף לצוואה זו
- 33 אשר הוגשה לקיום ומשכך יש לדחות הבקשה לקיומה וליתן צו ירושה עפ"י דין.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

טענות התובע

- 1
2
3
4 11. מנגד טוען התובע, כי הוא לא היה מעורב בעריכת הצוואה ע"י אימו וכי נודע לו עליה אך
5 לאחר עריכתה עת אימו נתנה לו העתק ממנה .
6
7 12. מפנה התובע ומציין כי לאחר גירושו במהלך שנת 1995, עבר הוא להתגורר עם אימו בביתה
8 שברח' ---, תל אביב, והוא התגורר עימה עד פטירתה.
9
10 13. לטענת התובע, במהלך שנת 2002 פנתה אליו אימו המנוחה וביקשה ממנו להתלוות אליה
11 לעורך הדין דניאל אוסטין, וזאת על מנת שיערוך עבורה צוואה. התובע טוען כי סירב לבקשת
12 האם מחשש שזו תהא נבואה שמגשימה את עצמה, אולם לאחר שהאם המשיכה לדבר על
13 נושא זה פעמים רבות ואף ציינה בפניו: "א, אני רוצה לדאוג לך, אתה בלי דירה, אתה לא
14 מחפש אשה אחרת ואני יודעת שתטפל בי עד יומי האחרון. אני לא סומכת לא על האחים ולא
15 על האחיות שלך" (סע' 8 לתצהיר עדות ראשית תובע), הסיר הוא התנגדותו לעריכת הצוואה
16, אולם לטענתו ציין הוא במפורש בפני האם כי לא ייקח חלק בעריכת הצוואה ובפועל הוא
17 קיבל העתק מהצוואה אך לאחר שאימו חתמה עליה.
18
19 14. מציין התובע כי אימו המנוחה היתה אשה דעתנית במשך כל ימי חייה, היא היתה עצמאית
20 לחלוטין ולמרות גילה המבוגר היתה היא צלולה והחלטית. התובע טוען כי העובדה שאימו
21 המנוחה רצתה להוריש לו את דירתה לא היתה בגדר סוד והדבר היה ידוע וברור לאחיו
22 ולאחיותיו שכן האם דיברה על כך לא אחת.
23
24 15. באשר לצוואה טוען התובע כי הצוואה נערכה ע"י המנוחה בסיוע עו"ד אוסטין ואומתה ע"י
25 שני עדים, כאשר האם המנוחה כשירה לחלוטין.
26
27 16. עוד טוען התובע כי משיחה שלו עם מר ---, אחד העדים לצוואה, ציין זה כי הצוואה הוקראה
28 לאם בעברית וגם תורגמה לה על ידו לכורדית, שפה אשר היתה מדוברת ע"י המנוחה. מציין
29 עוד התובע כי הגם שהמנוחה לא ידעה קרוא וכתוב בשפה העברית, הרי משהוקראה לה זו –
30 הבינה הנאמר בה.
31
32 17. התובע מוסיף ומציין כאמור, כי בעת עריכת הצוואה היתה האם עצמאית מבחינה פיזית, לא
33 היתה לה ירידה קוגניטיבית, היא לא היתה תלונית ולא נזקקה לסיוע כמו גם היתה בקשר
34 עם אנשים רבים ומשכך לא חלים המבחנים בפסיקה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1
2 18. מוסיף התובע ומסכם כי הוא לא נטל חלק בעריכת הצוואה, לא היה מעורב בעריכתה, לא נכח
3 במועד החתימה על הצוואה והוא קיבל העתק ממנה אך לאחר שהאם חתמה עליה. התובע
4 טוען כי הצוואה נעשתה אך ורק מתוך רצון חופשי של האם המנוח ועל כן יש לקיימה.

נטל הראיה והשכנוע

5
6
7
8 19. בפנינו "צוואה בעדים".
9 סעיף 20 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה") קובע:
10 "צוואה בעדים תהיה בכתב, תצוין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים
11 לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על
12 פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור".

13
14 המחוקק תיאר במדויק את צורת תבניתה המחויבת של כל צוואה וצוואה. בכל הקשור
15 לצוואה בעדים, בה עוסק הנדון שבפנינו, צויין בסעי' 20 לחוק הירושה התשכ"ה – 1965
16 (להלן: "חוק הירושה") וכאמור כי:

17
18 "20. צוואה בעדים תהיה (1)בכתב, (2)תצוין בתאריך (3)ותיחתם ביד
19 המצווה (4)בפני שני עדים (5)לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו;
20 (6)העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה
21 הצהיר וחתם כאמור."
22 (המספור אינו במקור – מ.ד.)

23
24 20. סעיף 25 לחוק הירושה קובע:
25 "א) התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית המשפט ספק
26 כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי
27 הוא, בהחלטה מנומקת, לקיימה אף אם נפל פגם בפרט מן
28 הפרטים או בהליך מן ההליכים המפורטים בסעיפים 19, 20,
29 22 או 23 או בכשרות העדים, או בהעדר פרט מן הפרטים או
30 הליך מן ההליכים כאמור.

31
32 (ב) בסעיף זה 'מרכיבי היסוד בצוואה' הם:

33 ...

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1 (2) בצוואה בעדים כאמור בסעיף 20 – הצוואה בכתב והמצווה

2 תביאה בפני שני עדים...".

3
4 דהיינו, מרכיבי היסוד שבצוואה בעדים הם:

5 (1) צוואה בכתב.

6 (2) המצווה הביאה בפני שני עדים.

7 חשיבות רבה נודעת למילוי מדויק של ההוראות הפורמליות שבסעיף 20 לחוק
8 הירושה, שכן יש בכך כדי להעמיד את המצווה על רצינות המסמך והמעמד, ויש בכך
9 כדי להבטיח, כי המצווה ייתן דעתו למעשיו, וכי צוואתו תשקף את גמירות דעתו.
10 ראה לענין זה: ע"א 851/79 בנדל נ' בנדל [פורסם בנבו] (29.04.81); ע"א 2098/97
11 בוסקילה נ' בוסקילה, [פורסם בנבו] (30.04.01).
12

13 ב צוואה התקינה על פניה מבחינה צורנית, עומדת בחזקת כשרות והנטל לפסול אותה
14 מוטל על המתנגד לה. מאידך, צוואה פגומה אין לה את חזקת הכשרות, שכן קיומו
15 של הפגם מעלה את החשד כי הצוואה אינה משקפת את רצונו של המצווה, לפיכך
16 ועפ"י הוראות הדין, נטל השכנוע להוכיח שהצוואה משקפת את רצונו החופשי
17 והאמיתי של המצווה יעבור לשכמו של מבקש הקיום ובאם נותר ספק בליבו של בית
18 המשפט האם הצוואה משקפת את רצונו האמיתי והחופשי של המצווה, יפעל הספק
19 לחובתו והצוואה לא תקויים.

20 ראה לענין זה: ע"א 464/77 דהאן נ' אזולאי [פורסם בנבו] (13.02.79); ע"א 4902/91
21 גודמן נ' מוסיון [פורסם בנבו] (20.07.95); ע"א 6198/95 יעקב נ' בראשי, [פורסם בנבו]
22 (1.6.98) (להלן – "עניין בראשי"); ע"א 5640/92 יובל נ' באומן, [פורסם בנבו]
23 (28.4.96); ע"א 2098/97 בוסקילה נ' בוסקילה, [פורסם בנבו] (30.4.01) (להלן –
24 "עניין בוסקילה") ש' שוחט, "פגמים בצוואות", מהדורה שנייה, עמ' 74 והמובאות
25 המפורטות בס"ק 15); פרופ' שילה, "פירוש לחוקי הירושה" כרך 1, עמוד 232.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1 נוכח לשון סעיף 25 לחוק הירושה הקובעת כאמור: "התקיימו מרכיבי היסוד
2 שבצוואה ולא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי
3 של המצווה רשאי הוא בהחלטה מנומקת לקיימה אף אם נפל פגם בפרט מן
4 הפרטים..". מהלשון "ולא היה לבית המשפט ספק.." נלמד שרק צוואה שאין לגביה
5 כל פקפוק לא תפסל בגלל פגם פורמלי, נטל השכנוע המוטל על מבקשי קיום הצוואה
6 כבד במיוחד ונפסק שהוא אף גבוה מזה הנדרש מהתביעה בהליך פלילי. ראו: ענין
7 בראשי, בעמ' 616; ענין בוסקילה במ' 851-850.
8 יחד עם זאת, הובעו בפסיקה גם דיעות לפיהן יש להקל בנטל המוטל על מבקש קיום
9 הצוואה שכן העמידה בנטל זה כמעט אינה אפשרית ועלולה לסכל השאיפה להגשים
10 רצון המנוח, תוך הפניה גם להתייחסות לעצמת הפגם בו עסקינן.
11 ראו: ע"א 4902/91 גודמן נ' מוסאיון [פורסם בנבו] (20.7.95); ענין בוסקילה עמ' 855-
12 856.

ומן הכלל אל הפרט

13
14
15 22. נבחן תחילה האם נפלו פגמים צורניים בצוואה שבפנינו וזאת על מנת לקבוע על מי מוטל נטל
16 השכנוע להוכיח את כשרותה/פסלותה, ולאחר כן נבחן את טענות המתנגדת לגופן.
17
18 23. מהצוואה שפנינו עולים שני פגמים צורניים בולטים:
19 א. באישור העדים לא נכתב כי המנוחה הצהירה בפניהם כי זו צוואתה, כנדרש בסיפא
20 לסעי' 20 לחוק הירושה.
21 העדר הצהרה זו של העדים, המבטאת את היסוד הראייתי לקיומו של היסוד העובדתי,
22 הוכר בפסיקה כפגם צורני וככזה מעביר את נטל השכנוע וראה: עמ"ש(ת"א) - 38138-09
23 11 א' נ' ש' [פורסם בנבו] (14.4.13).
24
25 ב. מלשון הצוואה נראה כי המנוחה חתמה על הצוואה ביום 8.8.03 ואילו העדים חתמו
26 ביום 20.8.03 – משכך נראה כי המנוחה לא חתמה בפני העדים על הצוואה כנדרש בדין.
27 עפ"י לשון החוק, הדרישה כי המצווה ערכה צוואתה בפני שני עדים היא דרישת סף.
28 נוכח הפגם האמור על בית המשפט להיווכח כי המצווה הציג הצוואה לפני שני עדים,
29 והללו – שראו את המסמך ושמעו את דברי המצווה – מצהירים (או מעידים) לפני בית-
30 המשפט כי המסמך שקיומו התבקש הוא הצוואה שהמצווה הביא בפניהם.
31 רק משיוכח לבית המשפט בתצהירים ו/או עדויות של העדים כי המצווה הביא את
32 צוואתו בפניהם, וכי המסמך שקיומו התבקש הוא הצוואה שהמצווה הביא בפני שני

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1 העדים כאמור, יהיה בית-המשפט רשאי (ובלבד שיתר התנאים לכך מתקיימים) לקיים
2 צוואה בעדים שעשה המצווה.
3 דניאל 7818/00 אהרן נ' אהרוני [פורסם בנבו] (22.03.05).

4
5 24. בענייננו ולענין זה הונחו בפני בית המשפט תצהירי עו"ד עורך הצוואה (עו"ד דניאל אוסטין)
6 ותצהירי העדים לצוואה (מר ---- ומר ----); אלו אף התייצבו לעדות בפני בית המשפט.

עו"ד דניאל אוסטין

- 7
8
9
10
11 א. עו"ד דניאל אוסטין הגיש לתיק תצהיר עדות ראשית ביום 18.11.20.
12 ב. בתצהירו מפרט עו"ד אוסטין כי הוא עו"ד ונוטריון עשרות שנים והוא זה אשר ערך
13 צוואת המנוחה.
14 ג. עו"ד אוסטין הצהיר כי הצוואה נערכה במשרדו עת יחד עם המצווה נכחו גם העדים
15 לה.
16 ד. עורך הדין מציין כי אינו זוכר פרטי עריכת הצוואה הספציפית ובהנתן עשרות או
17 מאות צוואות שערך במהלך שנות עבודתו כעו"ד ונוטריון, אולם מדייק הוא ומציין
18 כי ככלל לא היה הוא מחתים על צוואה אלא אם ידע המצווה על מה הוא חותם וזאת
19 בדיעה צלולה ללא אונס או השפעה בלתי הוגנת.
20 ה. באשר לאי ההתאמה שבצוואה בין התאריך שבו חתמה המצווה על הצוואה (8.8.03)
21 לבין התאריך המצוין לצד מועד חתימת העדים (20.8.03) – מציין עו"ד אוסטין כי
22 מדובר בשגגת קולמוס, תוך שהוא מציין כי הצוואה נחתמה ביום 20.8.03 ולא ב-
23 8.8.03 שהוא יום שישי בו אינו עובד. לטענתו, השגגה בציון התאריך, נבעה ככל
24 הנראה מכך שהוא כתב כיום את החודש, אוגוסט, וכך נכתב 8.8.03.
25 ו. ציין עוד עו"ד אוסטין בתצהירו: **"בתאריך 20.8.03 בו נחתמה הצוואה, בזמן**
26 **שהמנוחה שהתה במשרדי, אף ערכתי עבור המנוחה יפוי כח נוטריוני .. ובו ניתן**
27 **לראות כי יפוי הכח, כמו גם הצוואה נחתם בתאריך 20.8.03."**
28 ז. עו"ד אוסטין נחקר. בהעדר שאלות לענין זה, גרסתו האמורה לא נסתרה.

מר ---- ומר ----

- 30
31 א. השניים חתמו ביום 20.8.03 על תצהיר משותף המאשר כי המנוחה חתמה בפניהם על
32 הצוואה לאחר שהצהירה בפניהם כי המסמך עליו חתמה הינו צוואה.
33 ב. עוד ציינו אלו כי המנוחה חתמה על הצוואה כשהיא בדיעה צלולה, ללא תרמית או
34 השפעה בלתי הוגנת.
35 ג. העדים הגישו תצהירי עדות ראשית והתייצבו לחקירה על תצהירם.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

מר ---

- 1
2 א. בתצהיר העדות הראשית של מר ---- אשר נחתם ביום 18.11.20 ציין זה כי הוא חבר
3 של התובע ונוכח האמור הכיר את המנוחה, אימו.
4 ב. לעניין האמור ציין מר ---- בסעי' 13 ג' כי המנוחה חתמה על הצוואה בפניו ובפני מר
5 --- בזמן שהם היו ביחד, גם עם עו"ד אוסטין והם אימתו חתימת המנוחה לאחר שזו
6 חתמה בפניהם על הצוואה.

מר ----

- 7
8 א. מר ---- ציין כי הוא חבר של בני משפחת מ...
9 ב. לענין שבפנינו מצהיר מר -- בסעיף 13 ג לתצהירו כי המנוחה חתמה על הצוואה בפניו
10 ובפני מר ---- ובנוכחות עו"ד אוסטין והם אימתו חתימת המנוחה לאחר שזו חתמה
11 על הצוואה.
12 ג. בחקירתו מאשר מר --- כי כאשר הגיע למשרד עו"ד אוסטין נכח בו כבר: "----העד
13 וגם המנוחה ועוה"ד כמובן " – עמ' 15 ש' 20 לפרוטוקול.

14
15
16 ובהמשך-

17
18 "ש. ביהמ"ש – היה שם עוד מישהו?

19 ת. לא. אני לא זוכר שהיה שם עוד מישהו, היה ----, המנוחה ועוה"ד". עמ' 15 ש' 22
20 לפרוטוקול.

21
22
23 25. נוכח האמור נראה כי למרות הפגמים שבצוואה וכאמור, התקיימו בה מרכיבי היסוד
24 שבצוואה בעדים.

25 בהתאם לסעי' 25 לחוק הירושה ולפיו " התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית
26 המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא, בהחלטה
27 מנומקת, לקיימה אף אם נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן החליכים.. – האם אוכל
28 לומר כי במקרה שבפנינו אין לבית המשפט ספק כי הצוואה משקפת רצונה החופשי והאמיתי
29 של המצווה – לטעמי לא ואפרט.

30
31 26. א. ראשית, בתצהיר העדות הראשית שלו מאשר התובע כי אימו המנוחה לא ידעה
32 קרוא וכתוב בשפה העברית. היא דיברה כורדית כשפת אם והבינה גם עברית (ראו
33 סעי' 34 לתצהיר העדות הראשית)

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

- 1 ב. בנסיבות אלו, ובהמשך לטענת התובע כי לא נטל כל חלק בצוואת האם המנוחה
2 ובהנתן כי עו"ד אוסטיין ציין בעדותו כי שוחח עם המנוחה בעברית בשאלות קצרות
3 שכן היו לה קשיים בעברית (ראה עמ' 10 מש' 20 לפרוטוקול), נשאל עו"ד אוסטיין :
4 י"ש. כאשר המנוחה הגיעה אליך למשרדך הצוואה הוכנה במקום לפי בקשתה או
5 שהוכנה מראש?
6 ת. הוכנה מראש.
7 ש. איך היא שוחחה איתך המנוחה?
8 ת. היא בקשר להכנת הצוואה לא שוחחה איתי.
9 ש. אז איך ידעת מה לכתוב, מי שוחח איתך?
10 ת. אני לא בטוח, עד כמה שאני זוכר, א.י. עמ' 10 מש' 27 לפרוטוקול.
11
12 ג. עו"ד אוסטיין מאשר אם כן כי לא שוחח עם המנוחה באשר לתוכן הצוואה והיא הוכנה
13 מראש תוך שתכנה מתואם עם אחר.
14 ד. העד מר ---- אישר אף הוא כי כאשר הגיעו למשרד עוה"ד הצוואה היתה כבר מוכנה
15 (עמ' 18 ש' 30-29 לפרוטוקול).
16
17 27. בהמשך לעדות עו"ד אוסטיין כי הוא לא שוחח עם המנוחה באשר לצוואה, מצפים היינו כי
18 עובר לחתימת הצוואה ייעשה הליך סדור לבירור רצון המנוחה, לתרגום הצוואה למנוחה
19 ולהבהרת משמעות הצוואה למנוחה ולא היא.
20
21 28. ראשית, הוברר כי ביום בו נחתמה הצוואה ע"י המנוחה נערך עבורה יפוי כח נוטריוני.
22
23 עו"ד אוסטיין נשאל והשיב לענין זה כדלקמן :
24 י"ש. במעמד החתימה, במעמד עריכת הצוואה מה שנטען אתה טוען שהכנת לגברת
25 המנוחה גם יפוי כח נוטריוני?
26 ת. כן.
27 ש. מישהו תרגם למנוחה את יפוי הכח הנוטריוני?
28 ת. לא לא.
29 ש. זאת אומרת, החתמת אותה על יפוי כח נוטריוני מבלי שידעה מה הוא אומר?
30 ת. היא ידעה שזה נותן לא. סמכויות.
31 ש. ביהמ"ש : איזה סמכויות?
32 ת. כל הסמכויות ביפוי כח.
33 ש. אני רוצה להבין, יפוי הכח ייפה את כוחו של אדוני או של א.?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 45218-02-19

ת"ע 45121-02-19

- 1 ת. של א..
- 2 ש. ולמרות זאת אדוני לא השתמש בעד מזור כדי לתרגם, אנתנו מבינים מה המשמעות
- 3 המשפטית של ייפוי כח בלתי חוזר נוטריוני?
- 4 ת. כן, אנתנו יודעים שאף אחד לא קורא ייפוי כח במסמכים של הבנקים וחותרים,
- 5 כולם חותרים בלי להסתכל, בלי לראות, בלי לשאול.
- 6 ש. זאת אומרת, אדוני טען שמי שמסר את הפרטים על הצוואה שהוכנה הוא הנתבע?
- 7 ת. אני לא בטוח, אני חושב. עמ' 11 ש' 1-18 לפרוטוקול.
- 8
- 9
- 10 מדברי עו"ד אוסטין עולה כי הוא החתים את המנוחה על יפוי כח נוטריוני בלא שתירגם עבור
- 11 המנוחה המסמך עליו חתמה תוך שציין כאמור: "אנתנו יודעים שאף אחד לא קורא ייפוי כח
- 12 במסמכים של הבנקים וחותרים, כולם חותרים בלי להסתכל, בלי לראות, בלי לשאול". הדבר
- 13 מדבר בעד עצמו.
- 14
- 15 א. 29. כאמור, במועד החתימה על יפוי הכח נחתמה גם הצוואה. עו"ד אוסטין הבהיר כי
- 16 המנוחה לא דברה עברית באופן סדור וכי הוא ערך את הצוואה בהמשך לתיאום עם
- 17 אחר, כנראה עם התובע.
- 18
- 19 ב. עו"ד אוסטין ציין בעדותו כי מר --- תירגם הצוואה עבור המנוחה, ובלשונו:
- 20 "ש. מי תירגם את הצוואה?
- 21 ת. ---, בא מאתה ארץ" עמ' 10 ש' 25-26 לפרוטוקול.
- 22
- 23 ג. כאשר נשאל מר --- האם תירגם למנוחה את הצוואה כנטען ע"י עוה"ד השיב:
- 24 "ש. אתה מקריא למנוחה את הצוואה ומתרגם אותה?
- 25 ת. לא, ממה שאני זוכר עוה"ד הסביר את הצוואה.
- 26 ש. איך הסביר?
- 27 ת. יש לו את הצוואה ביד אני מניח." עמ' 15 ש' 24-28 לפרוטוקול.
- 28
- 29 ובהמשך:
- 30 "ש. ביהמ"ש: כשאתה הגעת לעוה"ד אתה תרגמת עבור המנוחה?
- 31 ת. חלק מהדברים, אני רוצה לציין שהיא דיברה עברית.
- 32 ש. ביהמ"ש: עוה"ד אמר שהיא דיברה בקושי בעברית. כשתרגמת את המסמך עברת
- 33 איתה מילה-מילה?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 45218-02-19

ת"ע 45121-02-19

1 ת. אני לא זוכר. אני פניתי אליה ואמרתי לה יתגידי, את רוצה להוריש הכל לא?
2 את יודעת מה המשמעות? ואמרה יכן". - עמ' 16 ש' 29-34 לפרוטוקול.

3
4 וכן -

5 י"ש. ביהמ"ש: ככה בצורה כללית שאלת אותה?

6 ת. כן.

7 ש. ביהמ"ש: שאלת למה את לא רוצה להוריש לילדים האחרים?

8 ת. לא, זה לא עניין אותי. אגיד לך למה זה לא מעניין אותי, הילדים שלה, אין
9 לי שום דבר אישי איתם, לכן לא שאלתי.

10 ש. ביהמ"ש: זה לא רגיל שאמא נותנת לילד אחד ולאחרים לא.

11 ת. לא עניין אותי, גם לא רציתי לשאול. - עמ' 17 ש' 1-8 לפרוטוקול.

12
13 העד הנוסף - ---, נשאל:

14 י"ש. אתה דובר כורדית, מבין כורדית?

15 ת. לא. עמ' 17 לפרוטוקול ש' 19-20.

16
17 משכך, העד מר ---- העיד כי הוא לא תירגם הצוואה למנוחה, העד מר ---- לא יכול היה לתרגם
18 הצוואה למנוחה בשפה אותה היא דוברת, שכן הוא אינו דובר אותה.

19
20 30. א. הדרישה לתרגום הצוואה לשפתו של המצווה אינה מופיעה בסעיף 20 לחוק
21 הירושה העוסק בצוואה בעדים (וכפי שלמשל מופיע לעניין צוואה בפני רשות - ראה
22 סעי' 22(ג) לחוק הירושה). הגם שכבר הובעה בפסיקה העמדה כי על אף שחובת
23 רישומו של תרגום הצוואה על גבי הצוואה חלה רק בצוואה בפני רשות, יש להחיל
24 הסדר זה גם על צוואה בעדים.
25 ראו: ע"א 2119/94 לנדאו נ' וין, [פורסם בנבו] (09.08.95); ע"א 5640/92
26 אלוני נ' באומן [פורסם בנבו] (28.04.96); שאול שוחט פגמים בצוואות 123-125
27 (מהדורה שנייה, 2001).

28
29 ב. אלא שיש להבחין בין העדר רישום דבר תרגום הצוואה למצווה על גבי
30 הצוואה, לבין העדר עצם תרגום הצוואה לשפה המובנת לו. העדר תרגום
31 בפועל של הצוואה לשפתו של המצווה הינו פגם מהותי היורד לשורש העניין
32 ונוגע לעצם הבנת המצווה את הוראות הצוואה ומשכך, אף בגמירות דעתו
33 ביחס אליה. פגם מהותי מסוג זה אינו ניתן לריפוי באמצעות סעיף 25 לחוק
34 הירושה העוסק בפגמים צורניים שנפלו בצוואה. במקרה זה עובר נטל

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

- 1 ההוכחה – המוטל, במקרה שהצוואה נחזית על פניה להיות תקינה, על
2 המבקש לבטלה – אל המבקש לקיים את הצוואה, המחוייב להוכיח כי
3 המצווה הבין את הוראותיה של הצוואה וכי אלה משקפות את רצונו
4 האמיתי.
5 ראה לענין זה :
6 בע"מ 3779/10 עזבון המנוחה פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו](28.9.10);
7 עמ"ש (ת"א) 38138-09-11 א' נ' ש' [פורסם בנבו](14.4.13).
8
9 31. בסיכום כל הנתונים וכאמור לעיל, ומשהונחה בפנינו לקיום צוואה בעדים,
10 ומשבצוואה זו נפלו פגמים צורניים ומשבבחינת העדויות שבאו בפני נראה כי הצוואה
11 הוכנה בהתאם לסכום של עו"ד אוסטין עם צד ג' שאינו המנוחה כאשר הגיע המנוחה
12 למשרד עוה"ד לא נראה כי הצוואה תורגמה לה ללשון אותה היא דוברת ולא הוסברו
13 לה משמעויות הקביעה שבצוואה תוך התייחסות להדרת ילדיה האחרים מחלקם
14 בעזבון – איני יכולה לומר כי הוכח שלשון הצוואה שבפני משקפת רצונה האמיתי
15 והחופשי של המנוחה כדרישת סעי' 25 לחוק הירושה, רצון אותו אנו מצוויים לקיים.
16
17 32. שמענו מפי התובע והעדים הטענה כי אחי התובע ידעו כי האם המנוחה רוצה להותיר
18 דירתה לתובע שכן הוא גרוש ואין לו נכס למגוריו.
19 המתנגדת הופנתה לענין זה והשיבה :
20
21 י"ש. כל ה- 18 שנים האלה חשוב לה להגיד לכולם שלא. יהיה קורת גג?
22 ת. נכון.
23 ש. כולם שמעו את זה?
24 ת. כן, היא אמרה תחזור לאשתך, תלך לעבוד, דאגה לו מכל הבחינות.
25 ש. וכל שאר האחים חוץ מא. היתה דירה משלהם?
26 ת. כן.
27 עמ' 23 לפרוטוקול ש' 2-7
28
29 ובהמשך-
30 י"ש. ביהמ"ש : את כתבת שאת לא מסכימה לצוואה הזאת, למה?
31 ת. כי היא אמרה שרוצה לחלק את זה בין כל הילדים.
32 ש. ביהמ"ש : אז איך זה מסתדר עם מה שאמרת?
33 ת. בגלל שלא היה לו קורת גג היא רצתה שתגור אצלה עד שימצא מקום.
34 ש. ביהמ"ש : אז זה לא הגיוני שתוריש לו את הדירה?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1 ת. לא.
2 ש. ביהמ"ש: אז שיגור שם עד 120 ואז יתחלק?
3 ת. כן."
4 עמ' 23 לפרוטוקול ש' 20-28

5
6 המתנגדת מציינת אם כן, שהאם המנוחה רצתה לדאוג למגוריו של התובע וביקשה
7 לאפשר לו להתגורר בדירתה כל עוד ירצה, אולם היא ביקשה לחלק קניינית את הנכס
8 בין ילדיה.
9
10
11 33. ביקשתי להביא הצדדים להסכמות ונוכח האמור לעיל כי יינתן צו ירושה אחר עזבון
12 המנוחה אולם תינתן לתובע זכות מגורים בדירת המנוחה עד אריכות ימיה ושנותיה
13 – אולם הצדדים לא הסכימו למתווה האמור.
14

סיכום

15
16
17 34. נוכח כל שנאמר לעיל נחה דעתי :
18
19 א. לקבל ההתנגדות לקיום צוואת המנוחה מיום 20.08.03 .
20 ב. הבקשה לקיום הצוואה מיום 20.08.03 - נדחת.
21 ג. ניתן צו ירושה אחר המנוחה.
22 ד. מחייבת התובע בהוצאות ההליך ובשכ"ט עו"ד וע"ס 35,000 ₪.
23
24
25

26 התיקים הפתוחים ייסגרו.

27
28
29 תוגש פסיקתא לחתימה.
30
31
32
33

34 ניתן היום, כ"ה ניסן תשפ"ג, 16 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 45265-02-19 ש. ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 45218-02-19
ת"ע 45121-02-19

1

מירה דהן, שופטת, סגנית הנשיא

2

3

4

5

6

7

תוקן היום, כ"ה ניסן תשפ"ג, 16 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.

8

9

חתימה

10

11

12

13

14